

Проучване на студентското мнение относно проблемите в дистанционната форма на обучение

Силвия Трифонова, Женета Каравасилева

Survey of student opinion on problems in distance learning

Silvia Trifonova, Jeneta Karavasileva

Abstract:

Since 1996, the distance learning form has been a perspective for the development of teachers and students at the University of National and World Economy (UNWE), Sofia. It has gone through various stages of textbooks, hybrid learning, fully online teaching and testing to reach the modern implementation of knowledge transfer and control through the MOODLE system. The main environment for working in the distance learning form at the UNWE is m-learning.unwe.bg. This paper examines the main problems of the distance learning, identified by students at the UNWE. For this purpose, a survey was conducted among students studying in both the Bachelor's and Master's degree programs. The opinions and suggestions of future specialists in the fields of economics and management regarding the distance learning process at the UNWE are an important criterion for the success of training and teaching.

Keywords: distance learning, problems, MOODLE system, student opinion

For contacts: Prof. Silvia Trifonova, PhD, UNWE, Sofia, strifonova@unwe.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Във 21-ви век AI (Изкуственият интелект) масово навлезе в ежедневието, дигитализацията се наложи, като средство за предаване и усвояване на данни и знания, виртуалната комуникация „елегантно“ измести емоционалната лична среща между хората, а възпитанието на децата е съпътствано с глобалното навлизане на света от Интернет в социалните, семейните и личните отношения.

В тази среда на симбиоза между реалност и виртуалност логично е да се промени методът на преподаване и анализ на учебния материал.

“Целта на обучението във всеки етап от развитието на човечеството е да създаде образована личност, която да е способна да разбира, пресъздава и обогатява получените знания, съобразно социума, в който живее“. [1]

В своята монография от 2025 г. д-р Женета Каравасилева анализира разликата между онлайн и дистанционно обучение, като основният извод е, че бъдещето принадлежи на виртуалното обучение, но ние преподавателите трябва да сме подготвени за новата образователна парадигма. [1]

Студентът търси знание не само от своя преподавател, но и от глобалната научна интернет общност.

Студентът налага метод на преподаване, съобразен с бързата, точната и вярна комуникация между колеги (преподаватели и студенти).

Студентът изисква софтуерно-образователната информация във виртуална среда да се адаптира към неговите очаквания и мотивация.

Студентът има изграден критерий за полезността на публикуваните учебни материали и метода на преподаване във виртуална среда.

Студентът желае да коментира с предложения и анализи относно методологията на виртуалното обучение.

Тези опорни аспекти са в основата на анкетното проучване, което проведохме сред студентите в дистанционна форма на обучение в УНСС през летния семестър на учебната 2025/2026 година. Целта е професионализмът на преподавателите и администраторите да се синхронизира към очакванията и изискванията на бъдещия млад специалист.

ИЗЛОЖЕНИЕ

В УНСС учебните материали за дистанционна форма на обучение се публикуват в платформа, изградена на основата на MOODLE – m-learning.unwe.bg. През летния семестър на учебната 2025/2026 година ние проведохме анкетно проучване сред 83 студенти в дистанционна форма на обучение в УНСС. Дистанционното обучение в УНСС е отворено за всички. Независимо каква образователна степен е завършил студентът, той може да продължи своето обучение в специалност в дистанционна форма, която му е необходима в професионален план. Поради това респонденти на анкетата са студенти в дистанционно обучение в УНСС със завършени степени на образование “средно”, “средно специално”, “бакалавър”, “магистър” и дори един студент с образователна и научна степен “доктор”. По този начин таргет групата в нашето изследване е много широка – от току що завършили средно образование до участник с докторска степен. Анкетата се състои от общо 21 въпроса, но в този доклад обект на анализ са отговорите на въпросите, свързани с препоръките и предложенията на анкетираните студенти във връзка със структурата, полезността и академичното представяне на учебните материали, и проблемите, които те срещат при обучението си в дистанционна форма в УНСС. В следващите редове са изложени основните изводи от отговорите на респондентите относно проблемите в дистанционната форма на обучение в УНСС.

На Фиг. 1 е представена информация за респондентите в анкетата по образование и възраст.

Фиг. 1. Респонденти в анкетата според възраст и образование

Наличието на студенти от различни възрастови групи и от всички образователни степени е гаранция за генерирането на обективни отговори на въпросите. Изводите, получени от отговорите на студентите, насочват преподавателите и администраторите към:

- ✓ промяна на стила и метода на образователния процес;
- ✓ адаптиране на съдържанието на учебните материали към съвременните модели на преподаване;
- ✓ подобряване на комуникацията между преподаватели, студенти и администратори.

В този доклад са синтезирани и обобщени отговорите на два основни въпроса, свързани с мнението на студентите относно първо, качеството на учебните материали, които им се предоставят в дистанционната форма на обучение в УНСС, и второ, характера на проблемите, които те срещат в тази форма на обучение.

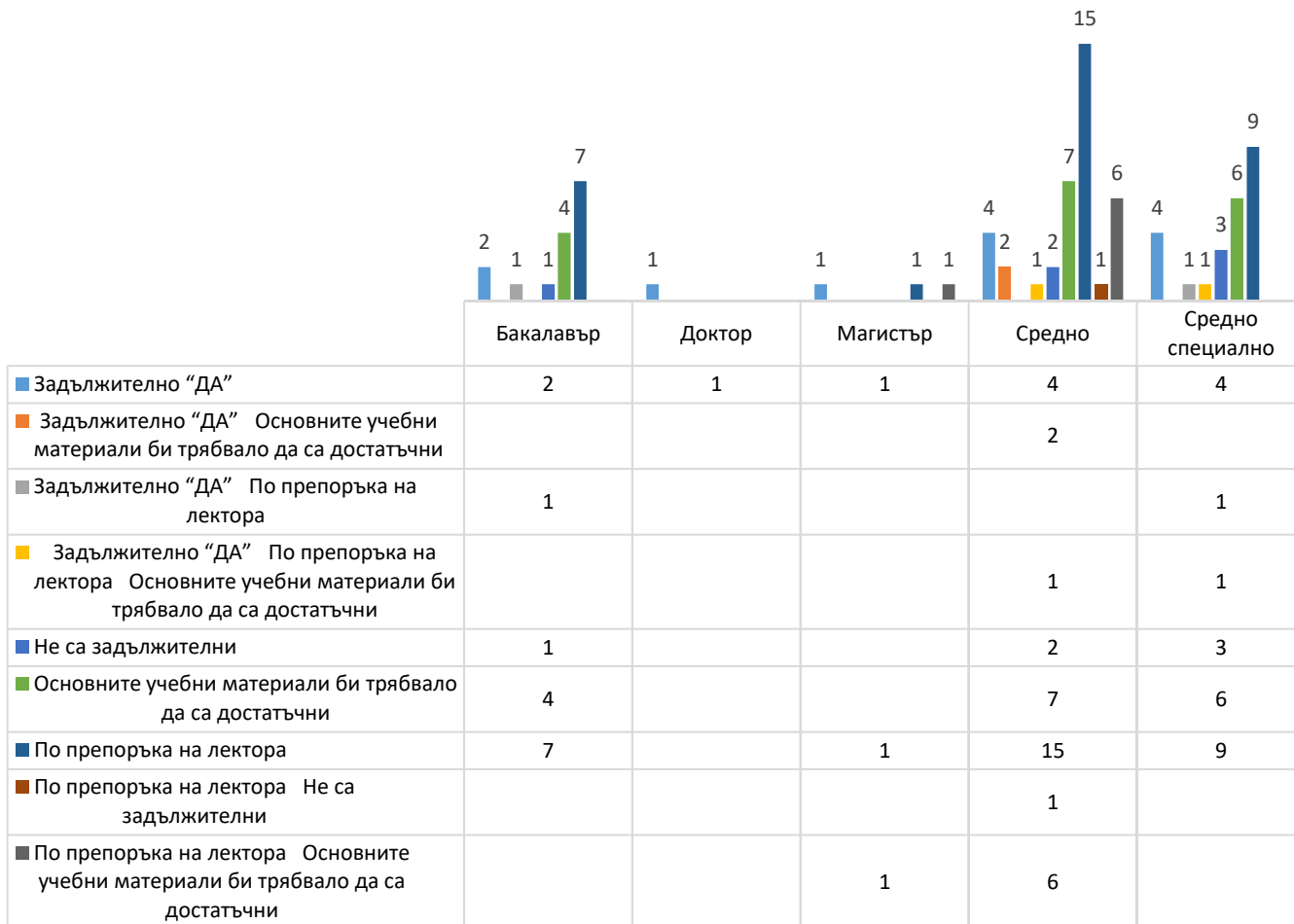
Първият въпрос се отнася до това дали на студентите са необходими допълнителни учебни материали в курсовете за дистанционна форма на обучение – с възможност за маркиране на повече от един отговор. На Фиг. 2 са илюстрирани отговорите на първия въпрос.

Фиг. 2. Мнение на студентите относно необходимостта от допълнителни учебни материали

На Фиг. 3 се илюстрира разпределеността на комбинациите от посочените възможни отговори според образователната степен на отговорилите студенти.

Според Вас необходими ли са допълнителни учебни материали в курсовете за дистанционна форма на обучение?

Фиг. 3. Необходимост от допълнителни учебни материали според степента на образование на анкетираните студенти

Определено студентът желае, освен основните научни данни, като учебник, въпросник и изпитни тестове, също така да има достъп до допълнителна литература, като тя се определя, в повечето случаи "по препоръка на лектора".

Традиционните елементи на дигиталния учебен курс, като учебна програма, електронен учебник, задачи за самоподготовка, изпитни модули (самостоятелна задача, тест) се конструират в Moodle така, че съдържанието да е ясно, кратко и с възможност за игрови задания за студентите. [4]

В процеса на преподаване всеки лектор препоръчва други образователни и научни източници за своя учебен предмет. Тук проблемът е как тези източници да достигат бързо и лесно до студентите, и дали са адекватни на тяхното ниво на знания? Отговорът на този въпрос дава информация как да се подобри качеството на лекционния материал и авторитета на преподавателя чрез демонстрация на уменията си да съчетава и предоставя на своите студенти обработени научни данни от различни интернет източници.

Центърът за дистанционно обучение (ЦДО) на УНСС задължително подготвя обучения за преподавателите преди:

- ✓ всеки семестър, свързано с публикуване и структуриране на учебните материали в „m-learning” (основни и допълнителни);

✓ всяка изпитна сесия за стила и начина на провеждане на изпити в дигитална среда (казуси, тестове и индивидуални задачи).

Инструкциите за използване на ресурсите на „m-learning” и „MSTeams” са публикувани в преподавателския портал.

Вторият важен въпрос е какви проблеми срещат студентите в дистанционната форма на обучение в УНСС – с възможност за маркиране на повече от един отговор. Отговорите на този въпрос са представени на Фиг. 4.

Фиг. 4. Проблеми в дистанционна форма според степента на образование на анкетираните студенти

Изводът от фиг. 4 е, че студентите, които са със “средно” и “средно специално” образование имат повече затруднения от типа “административни”, “от технически характер”, “организационни” и “други”. Липсата на опит на тези студенти в академичното дистанционно обучение е логична. Някои от тях за пръв път използват специализиран софтуер за преподаване и изпитване, а техническите им умения се свеждат до елементарни действия в интернет пространството.

Решението на този проблем е още при самото записване на студентите те да бъдат запознати със специфичните изисквания на дистанционното обучение, като регистрация в „Уеб студент”, „m-learning” и „MSTeams”.

Анкетираните студенти със степен на образование “бакалавър”, “магистър” и един с ОНС “доктор” вече имат опит и се предполага, че уменията им за работа в дигитална среда са рутина в тяхната професия, а използването на специализиран образователен софтуер не ги затруднява. “Техническите проблеми”, които доминират при тях, се дължат по-скоро на “изненадите” от използваните устройства и техника.

Администраторите от ЦДО на УНСС задължително подготвят обучение преди всеки учебен семестър за студентите в дистанционна форма, като демонстрират в реална ситуация организацията на учебния процес от „Уеб студент“ до „m-learning“ и „MSTeams“. Тези инструкции са публикувани в студентския портал „Уеб студент“.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключението могат да се изведат някои важни препоръки, дадени от студентите, за постигане на по-добра организация в административното обслужване и в процеса на преподаване в дистанционна форма на обучение. Препоръките са формулирани от анкетирани студенти във всички степени на образование, което ясно говори за изявените позиции и мнения на студентите. Мнозинството анкетирани студенти посочват, че „...в УНСС дистанционната форма е отлично организирана, използвайки съвременни и интересни модели на обучение.“, „...организацията на подобен тип обучение е на ниво.“ Това е благодарение на отговорното отношение на администратори и преподаватели.

Въпреки всичко студентите желаят да има: „Повече казуси за решаване по време на лекцията“, „Анализ на актуални социално-икономически проучвания. Анализ на добри и лоши практики от бизнеса“, „...по-ясни инструкции и уведомления, ускоряване на обработката на документи и осигуряване на лесен онлайн достъп до справки и формуляри“ и „...по-строго обучение“.

Коментарите на студентите относно качеството на дистанционното обучение е фактор, който определя не само нивото на професионализма на администратори и преподаватели, но и на самото висше учебно заведение, защото бъдещето е в дигитално добре подготвеното поколение.

„Иновативният подход в обучението чрез технологиите не трябва да се разглежда единствено като обличане на учебния материал в атрактивни технологии. Те работят успешно единствено и само, ако учителят е лидер, който чрез креативното им прилагане съумява да мотивира учениците да откриват и развиват своите таланти.“ [3]

ЛИТЕРАТУРА

1. Каравасилева, Ж. (2025). Онлайн или дистанционна форма на обучение. Авангарт Прима, София.
2. Каравасилева, Ж (2020). Образователна парадигма – комуникация чрез компютърни игри. Издателски комплекс – УНСС, София.
3. Кючикова, Д. (2018). Педагогическа комуникация: настояще и бъдеще. София.
4. Трифонова, С., Каравасилева, Ж. (2025). Особенности на преподаването на Основи на финансите в дигитална среда. Трета национална научно-практическа конференция „Дигитална трансформация на образованието – проблеми и решения“, Сборник доклади, Академично издателство на Русенски университет, Русе, с. 331-338.